

mł. insp. dr hab. Aleksander Babiński

Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie

DOI: 10.5604/01.3001.0014.4271

Wymiar bezpieczeństwa lokalnego – wybrane zagadnienia

Abstrakt

Bezpieczeństwo lokalne jest najbardziej odczuwalną kategorią bezpieczeństwa. Najczęściej jest ono utożsamiane z bezpośrednią przestrzenią życiową człowieka. Współczesne procesy cywilizacyjne oraz możliwości będące ich następstwem powodują, że człowiek przestaje zamykać się tylko do spraw bezpośredniego otoczenia. Zapoczątkowany w latach 90. XX w. rozwój samorządności i jego trzypoziomowa rozbudowa spowodowały, że obywatele stają się świadomymi uczestnikami życia społecznego na płaszczyźnie gminnej, powiatowej oraz wojewódzkiej. W artykule przedstawione zostały wybrane zagadnienia odnoszące się do współczesnego wymiaru bezpieczeństwa lokalnego. Zostały wskazane granice lokalności determinujące sprawy tego środowiska oraz przykłady zagrożeń, jakie mogą kształtować poczucie bezpieczeństwa jego mieszkańców. Przedstawiono również możliwości przeciwdziałania zagrożeniom środowiska lokalnego przez stanowienie norm obowiązującego porządku prawnego.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, zagrożenie, porządek publiczny, bezpieczeństwo lokalne, podział terytorialny

Przyjęty: 03.08.2020; Zrecenzowany: 24.08.2020; Zatwierdzony: 18.09.2020

Dimension of Local Security – Selected Issues

Abstract

Local security is the most tangible security category. Most often it is identified with the immediate living space of a person. Contemporary civilization processes and opportunities resulting from them cause that man ceases to close himself only to the matters of his immediate environment. The development of self-governance, which started in the 1990s, and its three-level expansion, made citizens conscious participants of social life at the municipality, county and province level. The article presents selected issues related to the contemporary dimension of local security. Local boundaries determining the issues of this environment

and examples of threats that may affect the sense of security of its inhabitants were indicated. The possibilities of counteracting threats to the local environment by setting the standards of the binding legal order were also presented.

Keywords: security, danger, public order, local security, territorial division

Received: 03.08.2020; Reviewed: 24.08.2020; Accepted: 18.09.2020

Безпека у локальному вимірі – вибрані проблеми

Анотація

Локальна безпека є найбільш відчутною категорією безпеки. Найчастіше її utoжнюють із безпосереднім життєвим простором людини. Сучасні цивілізаційні процеси та можливості, що впливають з них, призводять до того, що людина перестає закриватися лише на справи свого найближчого оточення. Розвиток самоврядування, що розпочався у 1990-х роках та його трирівневе розширення, зробило громадян свідомими учасниками суспільного життя на рівні комун, повітів та воєводств. У статті представлені вибрані проблеми, що стосуються сучасного виміру локальної безпеки. Були вказані локальні межі, що визначають проблеми цього середовища, та приклади загроз, які можуть формувати почуття безпеки його мешканців. Також були представлені можливості протидії загрозам для локального середовища шляхом встановлення стандартів зобов'язуючого правового порядку.

Ключові слова: безпека, загроза, громадський порядок, локальна безпека, територіальний поділ

Прийнятий: 03.08.2020; Рецензованої: 24.08.2020; Затверджений: 18.09.2020

Wprowadzenie

Bezpieczeństwo jest jedną z podstawowych potrzeb człowieka. W różnych systemach wartościujących potrzeby zajmuje kluczowe miejsce. Przykładowo w piramidalnej hierarchii potrzeb opracowanej przez Abrahama Masłowa [1] bezpieczeństwo zajmu-

je miejsce tuż za podstawowymi potrzebami fizjologicznymi. Zaspokojenie potrzeb zajmujących wyższą pozycję w hierarchii (miłości i przynależności, szacunku i uznania oraz samorealizacji) zasadniczo jest zależne od zaspokojenia potrzeb niższego stopnia, a więc od potrzeb fizjologicznych oraz potrzeby bezpieczeństwa [2]. Nie wyklucza tego fakt, że przedstawiona przez Maslowa reguła oparta na hierarchicznej piramidzie potrzeb była i jest idealistyczna. Potrzeba bezpieczeństwa również zajmuje kluczowe miejsce np. teorii psychospołecznej ERG (*E — Existence, R — Relations, G — Growth*) opracowanej przez Clayтона Alderfera [3]. W modelu tym potrzeba bezpieczeństwa powiązana jest z grupą potrzeb fizjologicznych, które odnoszą się do warunków życia jednostki – egzystencji [4, s. 25–34]. Można skonstatować, że bezpieczeństwo, pomimo przemian o charakterze społecznym, politycznym, gospodarczym i technologicznym, jest podstawową potrzebą człowieka [5, s. 10; 5, s. 9].

Niezależnie od tego, jakie miejsce w hierarchii potrzeb ludzkich zajmuje bezpieczeństwo, postrzegane w sposób systemowy, jako kategoria odnosi się do spraw globalnych, państwowych, lokalnych i osobistych [6, s. 11; 7, s. 33–39]. Jest zatem potrzebą, której zapewnienie jest stanem oczekiwanym przez poszczególne jednostki w wymiarze indywidualnym, jak i zbiorowym – społecznym czy nawet globalnym [8, s. 15]. Oczywiście najbardziej odczuwalne dla człowieka jest to bezpieczeństwo, na podstawie którego buduje on perspektywę dnia codziennego dla siebie i swoich najbliższych. Nie oznacza to bynajmniej, że w wymiarze indywidualnym nie pozostaje troska o bezpieczeństwo wspólnoty, kraju, kontynentu czy świata [9, s. 6]. Jest ona jednak wymiarem perspektywy bezpieczeństwa własnego i najbliższych. Wymiar tej bliskości determinuje aktywność poszczególnych jednostek i grup społecznych. Grupy te budują więzi i wartości, które pozwalają wyróżnić je od innych [10]. Co najważniejsze, konsoliduje ją potrzeba zaspokajania własnych potrzeb, wynikających z różnych uwarunkowań np. terytorialnych czy środowiskowych. W obszarze bezpieczeństwa będą to uwarunkowania wynikające ze wspólnych zagrożeń [11, s. 8; 12, s. 9].

Wobec perspektywy ich wystąpienia będą tworzyły się grupy społeczne żywnie zainteresowane ich unicestwieniem. Tytułowe bezpieczeństwo lokalne będzie aktywizowało jednostki zainteresowane wspólnym celem, jakim jest przeciwdziałanie występującym bądź mogącym wystąpić lokalnym zagrożeniom bezpieczeństwa. Staje się ono wyzwaniem społeczności lokalnej. Pozostaje jednak pytanie: Jak rozległy jest wymiar lokalności i co kształtuje zachodzące w nim procesy?

Granice lokalności

Jak już wskazano, więzi społeczne uwarunkowane wspólnymi wartościami i chęcią ich ochrony skutkują potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa w wymiarze lokalnym. Najogólniej lokalność należy pojmować jako pewien typ ładu społecznego wynikającego z naturalnych związków i styczności o charakterze osobistym [13, s. 78]. Lokalność nieoderwalnie związana jest z istnieniem lub występowaniem na danym obszarze [14]. Uzasadnia to dokonywanie podziałów administracyjnych terytorium państw. Są one tworzone w celu wprowadzenia pewnego ładu i porządku w działalności na określonej przestrzeni. Jej wyodrębnienie determinują czynniki natury ekonomicznej, urbanistyczne, struktura osadnicza, zacieranie się różnic między miastem a wsią czy czynniki demograficzne, ale też historyczne [15, s.102]. Bez wątplenia dokonywane są w celu usprawnienia funkcjonowania państw (administracji rządowej i samorządowej) i stworzenia warunków uściślenia działania jej podmiotów na określonej przestrzeni [16, s. 101].

Warto też zauważyć, że podziały terytorium państwa są dokonywane także przez podmioty pozapaństwowe np. kościoły. W czasach ścisłych ich związków z państwem opierało się na nich funkcjonowanie administracji państw. Wyodrębnienie nowych jednostek terytorialnych kościoła miało wymiar polityczny. Dobitym tego przykładem jest utworzenie w Gnieźnie arcybiskupstwa [18].

Również współcześnie względy polityczne powodują chęć posiadania odrębności administracyjnej. Dobitym tego przykładem są próby wyodrębnienia w strukturze administracyjnej państwa województwa częstochowskiego [19].

Współcześnie właściwie wszystkie państwa dokonują podziału administracyjnego swych terytorium. Niezależnie od użytych nazw jednostek tego podziału (region, prowincja, stan, land itp.) celem tego działania jest usprawnienie podziałów państwa właśnie na szczeblu lokalnym. W praktyce dokonania podziału nie jest takie łatwe. Powoduje to różnorodność więzów występujących między poszczególnymi obszarami krajów. Najbardziej oczywisty wydaje się podział dokonywany z zastosowaniem kryteriów geograficznych. Wytaczały je w sposób naturalny np. góry i rzeki. Współcześnie jednak osłabiają je więzy infrastrukturalne oraz zdolność komunikowania i przemieszczania się.

Podział terytorialny Polski wydaje się być dość burzliwy, dowodzący trudności z usystematyzowaniem więzów łączących poszczególne obszary geograficzne. Swoje piętno odciska tutaj jednak fakt, że przed odzyskaniem w 1918 r. niepodległości, w ziemiach polskich istniały odrębne podziały dostosowane do potrzeb państw zaborczych.

W konsekwencji, po odzyskaniu niepodległości Rzeczypospolita Polska w zasadzie przyjęła podziały ustanowione przez te państwa. Okres II wojny światowej skutkuje wprowadzeniem podziałów okupantów, zgoła odmiennych jak dotychczasowe. Powojenna rzeczywistość związana z utratą znacznej części ziem wschodnich i przyłączeniem ziem zachodnich wymagała uporządkowania podziału administracyjnego państwa. Został on jednak dokonany z zastosowaniem dorobku międzywojennego. Zostały wyodrębniane w strukturze państwa województwa, powiaty, miasta i gminy, a jednostkami pomocniczymi gmin stały się gromady. W Warszawie i Łodzi jednostkami pomocniczymi ustanowiono dzielnice. Reforma podziału administracyjnego z 1950 r. spowodowała zastąpienie gmin gromadami oraz utworzeniem osiedli. W założeniach miało to spowodować zbliżenie nowej władzy do ludności [20, s. 206].

Ustawą z 1975 r. o dwustopniowym podziale administracyjnym Państwa oraz o zmianie ustawy o radach narodowych [63] zniesiono powiaty, a ich kompetencje zasadniczo przekazano gminom jako jednostkom stopnia podstawowego. Ustanawiała również 49 województw. Ustawą tą spowodowano znaczny wzrost powiązań koordynacyjnych oraz podziałów specjalnych [21, s. 207]. Zmiany ustrojowe przełomu lat 80–90. XX w. również nawiązywały do zmian w podziale terytorialnym państwa na rzecz osłabienia znaczenia jednostek podziału pomocniczego i specjalnego. Przede wszystkim wynikały one z uchylecia ustawy o radach narodowych [64] i ustawy o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego [62], za sprawą ustawy z 1990 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych [60]. Nie wprowadzała ona jednak zmian w obszarze dwustopniowości podziału terytorialnego państwa, choć przemyślała go *de iure* ustawa o terenowych organach administracji ogólnej [61]. W art. 49 ustanowiono nią rejony administracyjne jako jednostki pomocnicze dla wykonywania administracji rządowej w województwach. Dokonana zmiana podziału terytorialnego wiązała się z wprowadzeniem nowej koncepcji funkcjonowania w państwie administracji rządowej i samorządowej [60 i 61]. Ta druga została utworzona dla wszystkich obszarów podziału zasadniczego państwa. Poza istniejącym już samorządem gminnym [59] powołano samorząd powiatowy [57] i samorząd województw [55]. Zadania administracji rządowej działającej w rejonach administracyjnych przypisano samorządowi powiatu, a powiatowe (rejonowe) jednostki administracyjne rządowe zostały zespolone w powiecie pod zwierzchnictwem starostów. W województwie natomiast, mimo utworzenia samorządu terytorialnego tego szczebla, funkcje zespolenia wypełniał wojewoda jako terenowy organ administracji rządowej [22, s. 75–92].

Współczesne gminy, powiaty i województwa są wspólnotą ich mieszkańców. Terytorium gminy ustala Rada Ministrów [66]. Z mocy ustawy o samorządzie gminnym jest zobligowana dokonywać tego w sposób zapewniający gminie terytorium możliwie jednorodne ze względu na układ osadniczy i przestrzenny, uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe oraz zapewniający zdolność wykonywania zadań publicznych. Do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb jej mieszkańców jako wspólnoty. Ponadto gminy realizują zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. Na mocy ustawy o samorządzie powiatowym mieszkańcy powiatu tworzą z mocy prawa lokalną wspólnotę samorządową. Powiaty tworzy (łączy, dzieli, ustala ich granice, nazwy oraz siedziby ich władz) Rada Ministrów [65]. Ustawa zastrzega, że ustalenie granic powiatu następuje przez wskazanie gmin wchodzących w skład powiatu. Choć ustawa tego nie czyni *expressis verbis*, to tak jak i zmiana granic powiatu, jego tworzenie powinno być dokonywane w sposób zapewniający powiatowi terytorium możliwie jednorodne ze względu na układ osadniczy i przestrzenny, uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe oraz zapewniający zdolność wykonywania zadań publicznych. Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne w imieniu własnym, jak też zlecone z zakresu administracji rządowej. Jednak mają one charakter ponadgminny. Na mocy ustawy o samorządzie województwa mieszkańcy województwa tworzą z mocy prawa regionalną wspólnotę samorządową. Wykaz gmin i powiatów wchodzących w skład województw obwieszcza prezes Rady Ministrów [67]. Zmian granic województw związanych z tworzeniem, łączeniem, dzieleniem lub znoszeniem powiatów może dokonywać Rada Ministrów, musi jednak przy tym dążyć nie tylko do poprawy warunków wykonywania zadań publicznych o charakterze wojewódzkim, ale również zachowania regionalnych więzi społecznych, gospodarczych i kulturowych. Ponadto wymagane jest zasięgnięcie opinii organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego, których zmiany dotyczą. Do zakresu działania samorządu województwa należy wykonywanie zadań publicznych o charakterze wojewódzkim, niezastrzeżone ustawami na rzecz organów administracji rządowej. Zakres działania samorządu województwa nie narusza też samodzielności powiatów i gmin [23, s. 210–222].

W związku z powyższym można stwierdzić, że współczesny podział administracyjny terytorium państwa [24] ma nie tylko zapewnić skuteczne wykonywanie zadań przez podmioty państwowe (rządowe i samorządowe) na danym wycinku terytorium państwa, ale również ma na celu konsolidację mieszkańców tych jednostek. Wyrazem tego jest nie tylko wskazany wymóg uwzględniania układu osadniczego i przestrzennego oraz

więzi społecznych, gospodarczych i kulturowych, ale również możliwości i potrzeby zapewnienia bezpieczeństwa ich mieszkańcom w wymiarze gminnym, powiatowym, jak też wojewódzkim. Szczególnie akcentowany jest tu porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa [25].

Odnosząc bezpieczeństwo lokalne do tych zadań, dublujących się na różnych poziomach wspólnotowych, należy zadać sobie pytania: Czy bezpieczeństwo lokalne może i powinno być rozpatrywane na wszystkich szczeblach podziału administracyjnego państwa? Czy literalne określenie powiatowej wspólnoty samorządowej jako lokalnej nie determinuje odniesienia bezpieczeństwa lokalnego jedynie do niej? Czy bezpieczeństwo lokalne powinno być rozpatrywane jedynie w obszarach oficjalnych administracyjnych podziałów terytorium państwa, z uwzględnieniem jednostek pomocniczych – sołectw, dzielnic, osiedli? Czy granice lokalności nie wykraczają poza oficjalne podziały? Odpowiedzi na tak postawione pytania mogą być różne w zależności właśnie od ustanowienia granic lokalności. Zważywszy na to, że bezpieczeństwo lokalne najczęściej jest utożsamiane z bezpieczeństwem społeczności lokalnej, rozumianej jako zbiorowość zamieszkującą wyodrębnione stosunkowo niewielkie terytorium, np. dzielnicy, osiedla, wsi czy parafii [26], można by uznać, że dotyczy ono tylko odczuwalnych dla ich mieszkańców wspólnych potrzeb, wynikających ze specyfiki zamieszkiwanego miejsca [27, s. 79]. Taka narracja byłaby zasadna, gdyby zagrożenia tych potrzeb wynikały tylko z zagrożeń generowanych w tych środowiskach.

Zagrożenia bezpieczeństwa lokalnego

Zagrożenia bezpieczeństwa lokalnego niewątpliwie zasadniczo nie odbiegają od już zidentyfikowanych. Dotyczy to nie tylko samych zagrożeń, ale i źródeł je generujących [9, s. 23]. Najbardziej odczuwalne lokalnie są te zagrożenia, które zostały zidentyfikowane jako zagrożenia pozamilitarne. Do głównych zagrożeń pozamilitarnych, obok zagrożeń politycznych, ekonomicznych, ekologicznych, zdrowotnych i społecznych, należy zaliczyć zagrożenia porządku i bezpieczeństwa publicznego. Za źródła ich powstawania należy uznać: przestępczość zorganizowaną i pospolitą, chuligaństwo, handel narkotykami, handel żywym towarem, działalność sekt religijnych, młodociane gangi, przemoc domową (rodzinną) czy agresję [16]. Kwalifikator źródła zagrożeń pozwala wyszczególnić zasadnicze grupy zagrożeń klasyfikowane jako: katastrofy naturalne (wszelkie groźne zjawiska związane z naturą); katastrofy techniczne (związane z cywilizacyjnym i gospodarczym rozwojem społeczeństw); katastrofy synergiczne;

patologii społeczne; akty terroru. Przyczyn tych zagrożeń należy niestety upatrywać w rozmyślnych destrukcyjnych poczynaniach ludzi [26, s. 6–8].

Do występujących w środowisku lokalnym form zagrożeń należy bez wątpienia zaliczyć te, które są określane jako przestępstwa (pospolite, gospodarcze) popełniane indywidualnie, jak i w sposób zorganizowany. Należy do nich zaliczyć również te rodzaje zagrożeń, które są efektem naruszeń norm obowiązującego porządku prawnego, niewypełniających znamion przestępstw. Są one sankcjonowane jako wykroczenia, a niekiedy nawet nie podlegają rygorom prawnokarnym. Nie można bowiem zapominać o tych formach zagrożeń bezpieczeństwa publicznego, które wynikają z niestosowania się do rygorów prawno-administracyjnych. Będą to też sytuacje wynikające z niezastosowania się do norm np. zwyczajowych, ale też takie aktywności, których jeszcze nie spenalizowano, a które powodują stany niebezpieczne w szczególności dla życia i zdrowia. Będą to też takie aktywności, które nie stanowią same w sobie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego, ale którym one towarzyszą z uwagi na masowy udział w nich ludności – imprezy masowe, zgromadzenia czy uroczystości religijne [25, s. 53–104].

Poważne zagrożenia bezpieczeństwa lokalnego wynikają ze sprawą infrastruktury krytycznej. Nie dotyczy to tylko urządzeń i obiektów usytuowanych lokalnie, ale też tych, których ewentualna dysfunkcyjność może oddziaływać w szerszym jak lokalny zasięgu. Do najczęściej występujących zagrożeń z tego zakresu można zaliczyć awarie sieci i urządzeń: ciepłowniczych, energetycznych, wodnokanalizacyjnych czy gazowych [26, s. 120–121]. Ich wystąpienie nie tylko destabilizuje życie publiczne, ale i wywołuje niebezpieczeństwo wystąpienia bezpośrednich, jak i pośrednich zagrożeń dla ludności, np. w postaci chorób wynikających z niedostatecznych warunków sanitarnych [25, s. 66]. Jako przykład może posłużyć tu sieć kanalizacyjna Warszawy, której awaria była odczuwalna właściwie przez wszystkie społeczności lokalne zamieszkujące niżej położony odcinek rzeki Wisły [28].

Nie bez znaczenia dla bezpieczeństwa lokalnego są również zagrożenia wynikające z faktu rozpowszechniania się chorób. Wskazują na to nie tylko epidemie dziesiątkujące lokalne społeczności w zamierzchłych czasach – ospa, dżuma, cholera. Współcześnie identyfikowane choroby wywoływane nowo odkrywanymi wirusami, takimi jak np. wirus H5N8 powodujący wystąpienie wysoce zjadliwej grypy ptaków czy wirus Afrykańskiego Pomoru Świń (*African swine fever – ASF*), choć nie dotyczyły bezpośrednio ludzi, to w środowiskach ich występowania powodowały obawy lokalnych producentów drobiu i trzody o przyszłość ich hodowli. O skali tych obaw świadczą chociażby sygnały o inicjatywach budowania fizycznych barier uniemożliwiających przemieszczanie się

zwierząt. Niemiecki kraj związkowy Brandenburgia, w celu zapobieżenia przedostawania się z Polski dzików, rozpoczął stawianie 120 kilometrowego ogrodzenia [29]. Lokalne skutki wystąpienia tych chorób dotyczą nie tylko producentów, ale i lokalnych mieszkańców zaangażowanych w hodowlę, jak i przetwórstwo wytwarzanych dóbr, co destabilizuje lokalną gospodarkę, pozbawiając jej mieszkańców źródeł dochodu.

Pojawienie się koronawirusa COVID-19, a przede wszystkim tempo jego rozprzestrzeniania, wymusiło podjęcie środków zaradczych. Przede wszystkim polegały one na rezygnacji z dotychczasowego sposobu życia, na rzecz zachowań uniemożliwiających rozpowszechnianie się tego wirusa. Spowodowały one destabilizację, która nie ominęła lokalnych społeczności, powodując nawet zagrożenie ich bytu. Niezbędna stała się interwencja państwa, które w ramach tarczy antykryzysowej przeznaczyło ponad 212 mld zł na ochronę gospodarki i miejsc pracy oraz 100 mld dodatkowych środków w ramach Tarczy Finansowej [30].

Podane przykłady świadczą o tym, że o zagrożeniach bezpieczeństwa lokalnego nie można tylko traktować w kontekście zagrożeń samogenerowanych przez tę społeczność. Faktu tego nie zmienia to, że co do zasady bezpieczeństwo społeczności lokalnej jest utożsamiane z zagrożeniami w tej społeczności i subiektywnie odczuwalnych tylko przez jej członków [29, s. 359–373] i determinowane cechami charakterystycznymi dla tej społeczności, takimi jak: autonomia, własne normy społeczne, silne więzi kulturowe i międzyludzkie, zamieszkiwanie wyodrębnionego niewielkiego terenu, poczucie zakorzenienia i przynależności do miejsca [33]. Współczesne możliwości migracyjne [34] z pewnością je osłabiają i wydają się być stereotypowe. Sprzyja temu również poczucie zwiększenia możliwości przez budowanie relacji z innymi społecznościami oraz korzystania z ich doświadczeń, chociażby przez identyfikację zagrożeń w nich już występujących, a nie mających jeszcze miejsca we własnym otoczeniu. Wszystko to powoduje, że obserwowalnym jest otwarcie społeczności lokalnych, a niekiedy nawet ich rozpad, choć paradoksalnie właśnie wśród nich oczekujemy zapewnienia bezpieczeństwa [10, s. 80].

Intensywność wystąpienia powyżej przedstawionych zagrożeń bez wątpienia będzie zależna od lokalnych uwarunkowań. Przede wszystkim będą one zależne od naturalnych właściwości środowisk (góry, rzek) oraz występującej infrastruktury, ale także od specyfiki uwarunkowań socjalnych i kulturowych jej mieszkańców. W tym kontekście działania społeczne państwa w sferze bezpieczeństwa wewnętrznego stają się istotną gwarancją poczucia bezpieczeństwa socjalnego obywateli także w czasach rozwoju gospodarczego. Z jednej strony bowiem rozwój gospodarczy przynosi za sobą

wzrost zamożności społeczeństwa, a co za tym idzie wzrost poczucia bezpieczeństwa socjalnego, z drugiej strony zaś występowanie osób (grup), które z różnych powodów nie korzystają z owoców owego postępu. Dotyczy to zwłaszcza tych, którzy mają ograniczony dostęp do podstawowych dóbr i usług powszechnie przysługujących, ale dla tych osób nieosiągalnych. Osoby te tworzą kategorię osób wykluczonych czy też marginalizowanych społecznie [17, s. 7]. Ważnym jest, żeby działania społeczne państwa na szczeblu centralnym, jak i terenowym ograniczały to zjawisko, co skutkuje poprawą stanu bezpieczeństwa lokalnego.

Przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa lokalnego

Zagrożenia bezpieczeństwa lokalnego są przedmiotem troski wyrażonej postanowieniami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej [50]. Obarcza nią nie tylko władzę ustawodawczą, ale również wykonawczą. Stanowienie prawa konstruowanego i ustanawianego centralnie (ustaw i aktów je wykonujących – rozporządzeń) nie sprzyja zaspakajaniu potrzeb lokalnych. Jest ono jednak niezbędne dla ujednoczenia systemu wartości i zasad, zgodnie z którymi mają funkcjonować te społeczności. Zdarza się, że centralnie narzucane normy powodują niechęć do nich ich adresatów, dlatego ważne jest wcześniejsze przygotowanie i przekonanie o słuszności, a nawet niezbędności ich wprowadzenia. Ważne są tutaj wyprzedzające działania edukacyjne realizowane w różnych formach społeczno-organizacyjnych [35], jak też działania prewencyjne podejmowane chociażby przez Policję [49].

Przykładem rozwiązań ustanowionych centralnie mających na celu przeciwdziałanie zagrożeniom występującym lokalnie jest bez wątpienia ustawa o zarządzaniu kryzysowym [52]. Obliguje ona utworzenie centralnie oraz na szczeblach administracji terenowej (rządowej i samorządowej), struktur mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym, przygotowanie do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowanie w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych, usuwanie ich skutków oraz odtwarzanie zasobów i infrastruktury krytycznej. Faktu tego nie zmienia fakultatywność tworzenia gminnych (miejskich) centrów zarządzania kryzysowego [52].

Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej przewidziano potrzebę stanowienia rozwiązań prawnych mających zapewnić bezpieczeństwo lokalne nie tylko na szczeblu centralnym, ale i terenowym [48, s. 34]. Jest to możliwe przez stanowienie aktów prawa miejscowego zaliczanych do prawa powszechnie obowiązującego. Oznacza to, że akty te

mogą regulować postępowanie wszelkich kategorii adresatów, tj.: obywateli, organów państwowych, wszelkich instytucji i organizacji publicznych i prywatnych [35, s. 155], o ile podlegają prawodawstwu Polski [36, s. 107]. Przede wszystkim zaś mogą stanowić podstawę określającą źródła praw i obowiązków tych adresatów [42, s. 61].

Akty prawa miejscowego są stanowione przez organy samorządu terytorialnego oraz terenowe organy administracji rządowej, obowiązujące na obszarze działania tych organów lub ich części. Mimo że Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej zastrzega, że akty prawa miejscowego mogą być stanowione na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawach, można dokonać ich klasyfikacji na wykonawcze i porządkowe [47, s. 34]. Pierwsze z nich są wydawane w celu szczegółowej realizacji określonych ustawowych unormowań materialnoprawnych. Natomiast celem aktów porządkowych jest uregulowanie pewnej sfery stosunków społecznych, którą nie zajął się ustawodawca w ogóle. Chodzi tu o normowanie sytuacji lokalnych wynikających z potrzeby ochrony np. życia czy zdrowia mieszkańców w sytuacji szczególnej potrzeby wynikającej z faktu nieistnienia ogólnopństwowych regulacji w tym zakresie [29]. Przepisy te mają więc charakter uzupełniający system źródeł prawa [43, s. 73].

Ustawa o wojewodzie i administracji rządowej w województwie [51] upoważnia do stanowienia aktów prawa miejscowego obowiązującego w województwie lub jego części wojewodów oraz organy niezespólonej administracji rządowej. Mają one charakter wykonawczy, a więc są realizacją szczególnych upoważnień ustawowych. Stanowienie ich na podstawie upoważnień zawartych np. w rozporządzeniach lub innych aktach rangi podstawowej jest niedopuszczalne [40, s. 285]. Wykonawcze akty prawa miejscowego nie są więc aktami samodzielnymi, wymagają szczegółowych podstaw w ustawach [41, s. 114].

Wojewoda dodatkowo na mocy art. 60 wskazanej ustawy ma możliwość wydawania wojewódzkich przepisów porządkowych w formie rozporządzeń. Ta ogólna norma uprawniająca do aktywności prawodawczej wymaga jednak, żeby dotyczyła ona takich zagadnień, które dotychczas nie są przedmiotem innego aktu powszechnie obowiązującego. Musi być to też niezbędne do ochrony życia, zdrowia lub mienia oraz do zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego. Okolicznościami uzasadniającymi wydanie rozporządzeń porządkowych są np. wszelkiego rodzaju klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne [53]. Są one związane z działaniem sił natury, w szczególności wyładowania atmosferyczne, wstrząsy sejsmiczne, silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, długotrwałe występowanie ekstremalnych temperatur, osuwiska ziemi, pożary, susze, powodzie, zjawiska lodowe na rzekach

i morzu oraz jeziorach i zbiornikach wodnych, masowe występowanie szkodników, chorób roślin lub zwierząt albo chorób zakaźnych ludzi albo też działanie innego żywności [46, s. 60–69].

Wojewoda, wydając rozporządzenie porządkowe, przekazuje je niezwłocznie Prezesowi Rady Ministrów, ale i marszałkowi województwa, starostom, prezydentom miast, burmistrzom i wójtom, na których terenie rozporządzenie ma być stosowane. Odpowiednie podanie ich do wiadomości mieszkańców terenów, na których mają obowiązywać, jest warunkiem ich skutecznego stosowania.

Zasady i tryb stanowienia prawa miejscowego przez organy samorządu terytorialnego określają ustawy: o samorządzie województwa [54], o samorządzie powiatowym [56] oraz o samorządzie gminnym [58]. Są więc wydawane na wszystkich płaszczyznach funkcjonowania samorządu terytorialnego. Na szczeblu regionalnym – wojewódzkim – wydaje je sejmik województwa. Organ ten stanowi je dla całego województwa lub jego części, na podstawie upoważnień udzielonych w ustawach i w ich granicach. Akty te mają charakter wykonawczy i formę uchwał. Powiatowa wspólnota samorządowa jest uprawniona do stanowienia przepisów prawa miejscowego przez swe organy, tj. radę powiatu i zarząd powiatu. Rada powiatu wydaje akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze powiatu, stanowi je na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawach. Natomiast w zakresie nieuregulowanym w ustawach lub innych przepisach powszechnie obowiązujących wydaje powiatowe przepisy porządkowe. Może to czynić w szczególnie uzasadnionych przypadkach, jeżeli jest to niezbędne do ochrony życia, zdrowia lub mienia obywateli, ochrony środowiska naturalnego albo do zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego. Warunkiem uchwalenia powiatowych przepisów porządkowych jest wystąpienie przyczyn uzasadniających ich wydanie na obszarze więcej niż jednej gminy z terenu powiatu. Powiatowe przepisy porządkowe może również uchylać zarząd powiatu. Jest jednak do tego upoważniony jedynie w przypadkach niecierpiących zwłoki. Podlegają one zatwierdzeniu na najbliższej sesji rady powiatu, a w wypadku ich nieprzedłożenia do zatwierdzenia lub odmowy zatwierdzenia przez radę – tracą moc. Wspólnoty samorządowe najniższego szczebla – gminy – stanowią przepisy prawa miejscowego przez swe organy, tj. radę gminy lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Na podstawie upoważnień ustawowych radzie gminy przysługuje prawo stanowienia aktów prawa miejscowego obowiązujących na obszarze gminy. Rada czyni to w formie uchwały. Natomiast w zakresie nieuregulowanym w ustawach lub innych przepisach powszechnie obowiązujących (np. wojewódzkich lub powiatowych przepisach prawa miejscowego) rada gminy może wydawać

przepisy porządkowe. Czyni to, jeżeli jest to niezbędne dla ochrony życia lub zdrowia obywateli oraz dla zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego. W wypadku niecierpiącym zwłoki przepisy porządkowe może wydać wójt, w formie zarządzenia. Podobnie jak uchwała porządkowa organu wykonawczego powiatu (zarządu), tak i zarządzenie porządkowe wójta (burmistrza, prezydenta miasta) podlega zatwierdzeniu na najbliższej sesji organu uchwałodawczego – rady gminy. Zarządzenie porządkowe wójta traci moc w razie odmowy zatwierdzenia bądź nieprzedstawienia go do zatwierdzenia na najbliższej sesji rady [42, 43].

Szczególnie cenną instytucją aktywizującą społeczność lokalną jest możliwość wystąpienia z obywatelską inicjatywą uchwałodawczą początkującą proces stanowienia prawa miejscowego. Przewidziano je dla mieszkańców gmin, powiatów i województw posiadających czynne prawa wyborcze. Mogą oni wystąpić do odpowiedniego organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego, po spełnieniu warunku reprezentatywności. Co ważne, projekt uchwały zgłoszony w ramach obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej staje się przedmiotem obrad na najbliższej sesji organu stanowiącego, jednak nie później niż po upływie 3 miesięcy od dnia złożenia projektu. Obywatelska inicjatywa uchwałodawcza jest więc realnym środkiem umożliwiającym społecznościom lokalnym kształtować bezpośrednio środowisko ich funkcjonowania.

Konkluzje

Odniesienie bezpieczeństwa lokalnego niewątpliwie zależne jest od określenia społeczności, do której się ono odnosi. Najczęściej utożsamiane jest z bezpośrednią grupą społeczną, w której funkcjonuje jednostka. Rozwój samorządności spowodował jednak, że ograniczenie swej aktywności, również w obszarze troski o bezpieczeństwo, tylko do bezpośredniego otoczenia, właściwie nie jest możliwy. Jesteśmy bowiem jednocześnie uczestnikami wspólnot gmin, powiatów i województw. Ta przewrotna struktura, na pozór hierarchiczna, nie może powodować osłabienia aktywności w obszarze bezpieczeństwa. Jest ono równie zależne od działań w obrębie gmin, powiatów, jak i województw, a nawet kraju. Wymusza to aktywność w tych wymiarach. Tylko dobrze pojmowane uczestnictwo we wspólnotach samorządowych może stanowić gwarancje tego, że podejmowane decyzje będą urzeczywistniały zasadę — nic o nas, bez nas. Mieszkańcy lokalnych społeczności (nie tylko tych *stricte*) najlepiej odczuwają swoje potrzeby, kształtują więzi pozwalające je zaspakajać. Nie oznacza to bynajmniej tego, że władze centralne zostają zwolnione z obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego państwa

w wymiarze lokalnym. Każda inicjatywa w tym zakresie, nawet pozornie nietrafiona, jest cenna. Umożliwia przede wszystkim wykorzystanie sił i środków lokalnie niedostępnych do realizacji przedsięwzięć służących ludności i poprawiających ich bezpieczeństwo. Przykładem tego typu aktywności są inwestycje infrastrukturalne, ale też interwencje w sytuacji wystąpienia zagrożeń. Przewidziana możliwość samostanowienia prawa przez wspólnoty samorządowe, uzupełniona obywatelską inicjatywą uchwałodawczą, jest wyrazem zrozumienia chęci i woli dbałości obywateli o sprawy swych społeczności, również w obszarze bezpieczeństwa lokalnego.

Konkludując, należy stwierdzić, że zamykanie zagadnienia bezpieczeństwa lokalnego tylko do spraw najbliższego otoczenia powoduje izolacjonizm osadniczych grup społecznych. Pożądane jest zatem inicjowanie aktywności mieszkańców we wszystkich wymiarach odnoszących się do ich spraw. Dlatego zjawiskiem pożądanym jest budowanie świadomości wspólnotowej na wszystkich poziomach jej funkcjonowania.

Bibliografia:

- [1] Maslow A., *Motivation and personality*, New York 1954.
- [2] Lubiewski P., *Bezpieczeństwo państwa – reminiscencje*, „Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy”, Legnica 2020, Nr 34(1).
- [3] Alderfer C.P., *An Empirical Test of a New Theory of Human Need*, „Psychological Review” 1969 r., Vol. 4, Issue 2.
- [4] Babiński A., *Od bezpieczeństwa państwa do bezpieczeństwa publicznego — zarys pojęcia*, [w:] Karczmarczyk B., Kogut B. (red.) *Racjonalizacja systemu zarządzania kryzysowego. Tom I. Wprowadzenie do problematyki prawno-organizacyjnej*, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy, Legnica 2015.
- [5] Karczmarczyk B., Kogut B. (red.) *Racjonalizacja systemu zarządzania kryzysowego. Tom I. Wprowadzenie do problematyki prawno-organizacyjnej*, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy, Legnica 2015.
- [6] Sulowski S., *W poszukiwaniu definicji bezpieczeństwa wewnętrznego*, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2009, nr 1.
- [7] Wiśniewski B., *Prolegomena do dyskusji na temat modelu systemu bezpieczeństwa narodowego*, „Bezpieczeństwo i Technika Pożarnicza” 2014, Nr 4.
- [8] Urban A., *Bezpieczeństwo społeczności lokalnej*, EDITIONS SPOTKANIA, Warszawa 2009.

- [9] Sienkiewicz-Małyjurek K., Niczyporuk Z., *Bezpieczeństwo publiczne. Zarys problematyki*, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2010.
- [10] Czupryński A., Wiśniewski B., Zboina J. (red.), *Nauki o bezpieczeństwie. Wybrane problemy badań*, Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwożarowej im. Józefa Tuliszkowskiego – Państwowy Instytut Badawczy, Józefów 2017.
- [11] Wiśniewski B., Falecki J., *System zarządzania kryzysowego państwa, w tym Sił Zbrojnych RP*, Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2008.
- [12] Lubiewski P., Drózd A., *Zagrożenie–rozważania na gruncie teorii*, „Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy” 2020, Nr 34(1).
- [13] Turowski J., *Socjologia. Małe struktury społeczne*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 1999.
- [14] Fehler W., Piątek J., Podgórzanska R. (red.), *Leksykon Bezpieczeństwa Wewnętrznego*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego MINERWA, Szczecin 2017.
- [15] Ziobro J., Lubiewski P., *Podstawowe problemy powszechności zagrożeń dla ludzi i środowiska*, [w:] *Racjonalizacja zarządzania jednolitymi formacjami umundurowanymi odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo wewnętrzne*, t. 3, red. nauk. B. Wiśniewski, Szkoła Główna Służby Pożarniczej, Warszawa 2018.
- [16] Doroszewski W. (red.), *Słownik języka polskiego. Tom I–XI*, Państwowe Wydawnictwo „Wiedza Powszechna”, Warszawa 1958–1969.
- [17] Ura E., Ura E., *Prawo administracyjne*, Wydawnictwo Prawnicze PWN, Warszawa 2000.
- [18] Pieczywok A., *Działania społeczne w sferze bezpieczeństwa wewnętrznego*, Wyd. Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji, Lublin 2018
- [19] Topolski J., *Historia Polski*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2015.
- [20] Lubiewski P., *Bezpieczeństwo państwa w ujęciu systemowym*, „Zeszyty Naukowe SGSP” 2020, Nr 74/2/2020.
- [21] Petycja postulująca utworzenie województwa częstochowskiego <https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/_public/k9/dokumenty/petycje_w_pracach_komisji/2018/272pos/p96018/material_p9-60-2018.pdf>, [dostęp: czerwiec 2020].
- [22] Cieślak Z., Jagielski J., Lang J., Szubiakowski M., Wierzbowski M., Wiktorowska A., *Prawo administracyjne*, Wydawnictwo Prawnicze PWN, Warszawa 2000.
- [23] Babiński A., *Umiejscowienie Policji w strukturze administracji publicznej*, [w:] Szymaniak A., Ciepela W. (red.), *Policja w Polsce. Stan obecny i perspektywy*, t. 1, Wydawnictwo Naukowe INOid UAM, Poznań 2007.

- [24] Babiński A., *Wybrane zagadnienia organizacji administracji państwowej i samorządowej oraz źródła prawa administracyjnego*, [w:] Wojtal J., Milewicz M. (red.), *Ochrona osób i mienia*, TNOIK, Toruń 2008.
- [25] Kogut B., Ziobro J., *Fundamental Issues Related to Cooperation of Rescue Entities*, "Scientific Journal of Bielsko-Biala School of Finance and Law" 2019, No. 1.
- [26] Wiśniewski B., Prędecka A., Bryk J., Szela A. (red.), *Bezpieczeństwo uczestników zgromadzeń religijnych*, Szkoła Główna Służby Pożarniczej, Warszawa 2016.
- [27] Maliszewski W. (red.), *Bezpieczeństwo człowieka i zbiorowości społecznych*, Wydawnictwo Akademii Bydgoskiej, Bydgoszcz 2005.
- [28] Dawidowicz A., Janusz M., Sawczak S. i in., *Źródła zagrożeń i ich charakterystyka*, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2007.
- [29] Babiński A., *Paradygmaty systemu bezpieczeństwa publicznego Rzeczypospolitej Polskiej*, Wydawnictwo Akademii Humanistycznej w Pułtusku, Pułtusk 2019.
- [30] Bonisławska B., *Współczesne zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie” 2012, seria: „Administracja”, nr 2.
- [31] Kołodziejczyk M., *Płock – awaria oczyszczalni ścieków Czajka. Sprawdź, kiedy Wisła przyniesie do miasta nieczystości z Warszawy*, <<https://wiadomosci.wp.pl/plock-awaria-oczyszczalni-sciekow-czajka-sprawdz-kiedy-wisla-przyniesie-do-miasta-nieczystosci-z-warszawy-6418743649572993a>>, [dostęp: czerwiec 2020].
- [32] *Niemcy zaczęli budować ogrodzenie na granicy z Polską*, <<https://wiadomosci.dziennik.pl/swiat/artykuly/615817,niemcy-brandenburgia-plot-granica-polska-ochrona-asf.html>>, [dostęp: czerwiec 2020].
- [33] *Tarcza antykryzysowa*, <<https://www.gov.pl/web/tarczaantykryzysowa>>, [dostęp: lipiec 2020].
- [34] Rozwadowski M., *Bezpieczeństwo społeczności lokalnych oraz działania zmierzające do jego poprawy*, „Kultura Bezpieczeństwa. Nauka-Praktyka-Refleksje” 2014, nr 15.
- [35] Sowa K., *Wstęp do socjologicznej teorii zrzeczeń*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1988 r.
- [36] Lubiewski P., *Terroryzm a migracja. Zależności i skutki*, Wydawnictwo TUM, Wrocław 2018.
- [37] Ura E., Ura E., *Prawo administracyjne*, LexisNexis, Warszawa 2010.
- [38] Boć J. (red.), *Konstytucje Rzeczypospolitej oraz komentarz do Konstytucji z 1997 roku*, Kolonia Limited, Wrocław 1998, s. 155.

- [39] Skrzydło W., *Ustrój polityczny Rzeczypospolitej Polskiej w świetle Konstytucji z 1997 r.*, Wolters Kluwer, Warszawa 2014.
- [40] Kopacz Z., *Porządkowe akty prawa miejscowego wydawane przez terenowe organy administracji rządowej i organy gminy oraz powiatu*, „Studia Prawnoustrojowe” 2011, nr 11.
- [41] Szewczyk M., Ziemski K., *Prawo miejscowe a przepisy gminne*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1992, z. 1.
- [42] Stawnicka J., Wiśniewski B., Socha R., *Zarządzanie kryzysowe (Teoria, praktyka, konteksty, badania)*, Wyższa Szkoła Policji, Szczytno 2011.
- [43] Kaczmarczyk B., Socha R., Sz wajca A., *Zarządzanie kryzysowe w systemie bezpieczeństwa publicznego*, Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej, Kraków 2014.
- [44] Ciapała J., *Powszechnie obowiązujące akty prawa miejscowego*, „Przegląd Sejmowy” 2000, nr 3.
- [45] Rynowicz J., *Akty prawa miejscowego wojewody*, „STUDIA LUBUSKIE” 2012, t. VIII.
- [46] Babiński A., *Bezpieczeństwo i porządek publiczny kształtowane aktami prawa miejscowego stanowionymi przez wojewodów i terenowe organy administracji niezespólonej*, [w:] *W kręgu nauki o bezpieczeństwie*, Jurgilewicz M., Sulowski S. (red.), Difin, Warszawa 2018.
- [47] Babiński A., Salamonowicz Z., *Źródła prawa i ich hierarchia*, [w:] Bogdalski P., Babiński A. (red.), *Służba cywilna w Policji. Zarys wykładu*, Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, Szczytno 2008.
- [48] Wiśniewski B., *Organizacja przygotowań obronnych administracji publicznej*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2009.
- [49] Gwardyński R., *Możliwości doskonalenia działań prewencyjnych Policji*, Akademia Wojsk Lądowych, Wrocław 2018.

Przepisy prawa:

- [50] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. nr 78, poz. 483).
- [51] Ustawa z 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 2234).
- [52] Ustawa z 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1398 z późn. zm.).
- [53] Ustawa z 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1897).

- [54] Ustawa z 5 czerwca 1998 r. o *samorządzie województwa* (t.j. Dz.U. z 2010 r. poz. 512 z późn. zm.).
- [55] Ustawa z 5 czerwca 1998 r. o *samorządzie województwa* (tekst pierwotny Dz.U. z 1998 r. nr 91, poz. 576).
- [56] Ustawa z 5 czerwca 1998 r. o *samorządzie powiatowym* (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 920).
- [57] Ustawa z 5 czerwca 1998 r. o *samorządzie powiatowym* (tekst pierwotny Dz.U. z 1998 r. nr 91, poz. 578).
- [58] Ustawa z 8 marca 1990 r. o *samorządzie gminnym*, (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 713).
- [59] Ustawa z 8 marca 1990 r. o *samorządzie gminnym* (tekst pierwotny Dz.U. z 1990 r. nr 16, poz. 95).
- [60] Ustawa z 10 maja 1990 r. *Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych* (Dz.U. z 1990 r. nr 32 poz. 191).
- [61] Ustawa z 22 marca 1990 r. o *terenowych organach rządowej administracji ogólnej* (Dz.U. nr 21, poz. 277 z późn. zm.).
- [62] Ustawa z 20 lipca 1983 r. o *systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego* (Dz.U. z 1988 r. nr 26, poz. 183 z późn. zm.).
- [63] Ustawa z 28 maja 1975 r. o *dwustopniowym podziale administracyjnym Państwa oraz o zmianie ustawy o radach narodowych* (Dz.U. nr 16 poz. 91).
- [64] Ustawa z 25 stycznia 1958 r. o *radach narodowych* (Dz.U. z 1975 r. nr 26, poz. 139 z późn. zm.).
- [65] Rozporządzenie Rady Ministrów z 7 sierpnia 1998 r. w *sprawie utworzenia powiatów* (Dz.U. z 1998 r. nr 103, poz. 652).
- [66] Rozporządzenie Rady Ministrów z 22 grudnia 1990 r. w *sprawie utworzenia, zniesienia, zmiany granic, nazw i ustalenia siedzib niektórych gmin w województwach: bielskim, bydgoskim, elbląskim, gdańskim, katowickim, kieleckim, krośnieńskim, nowosądeckim i siedleckim oraz nadania statusu miasta* (Dz.U. z 1991 r. nr 2, poz. 8).
- [67] Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z 23 sierpnia 2017 r. w *sprawie wykazu gmin i powiatów wchodzących w skład województw* (M.P. poz. 853).

Aleksander Babiński – doktor nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie, funkcjonariusz Policji od 1991 r. Redaktor naukowy i autor publikacji z zakresu bezpieczeństwa państwa, w tym postępowań prowadzonych przez organy bezpieczeństwa i porządku publicznego. Szczególne zainteresowania wykazuje kształtowaniem bezpieczeństwa przez określanie prawno-organizacyjnych zasad działalności państwa.

Ekspert w zakresie reglamentacji broni. Wieloletni nauczyciel akademicki. Adiunkt Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie. Członek zespołów badawczych i zadaniowych powoływanych przez centralne organy administracji. Członek rad naukowych i komitetów redakcyjnych czasopism poświęconych problematyce bezpieczeństwa. Członek Polskiego Towarzystwa Geopolitycznego oraz Polskiego Towarzystwa Nauk o Bezpieczeństwie.

Aleksander Babiński – PhD in social sciences in the discipline of the science of security, Police officer as of 1991. Scientific editor and author of publications in the field of state security, including procedures executed by public security and order bodies. The scope of particular interest comprises issues of regulating security by determination of legal and organisational rules of state activity. Expert in the field of arms restrictions. Long-term academic teacher. Lecturer of the Police Academy in Szczytno. Member of research and task teams appointed by central administrative bodies. Member of scientific boards and editorial committees of journals dedicated to security. Member of the Polish Geopolitical Association and the Polish Association of Security Sciences.